

Column

Liever wat, dan hoe. Dag docent!

Onlangs werd ik gebeld door Valérie. Valérie is een oud-leerling en ik mag haar graag. Laatst hebben we nog samen gegeten. Zij heeft Arabisch gestudeerd en de laatste jaren geeft ze leiding aan de HR-afdeling van een groot bedrijf. Ze belde om te zeggen dat ze het onderwijs in ging als zij-instromer. Wat ik ervan vond.

Tja, wat moest ik zeggen? Dat veel directeurs zij-instromers liever kwijt dan rijk zijn? Dat er een maand of wat geleden in alle kranten te lezen was dat de uitstroom van docenten zorgen baarde en dat er onder die uitstromers nogal wat beginnende docenten waren? Ik wilde haar niet ontmoedigen, heb haar succes gewenst en haar het boekje "De Geliefde Leraar"¹⁾ aangeraden. Daarin staat hoe je als docent moet gedragen om een geliefde leraar te worden en dat wens ik Valérie wel toe.

Naar aanleiding hiervan kreeg ik de behoefte me wat beter te informeren over die uitstroom van docenten en ik heb het rapport dat voor alle publiciteit heeft gezorgd maar eens doorgenomen²⁾. De twee belangrijkste redenen waarom docenten het onderwijs verlaten zijn de werkdruk (58%) en onvrede met het management (58%).

Achtenvijftig procent van de mensen die het onderwijs vaarwel zeggen, is ontevreden over het management! Erger nog, veel van de andere belangrijke oorzaken om eruit te stappen zijn ook rechtstreeks aan slecht management toe te schrijven.

Onvoldoende facilitaire ondersteuning:	46%
Te weinig begeleiding op de werkplek:	42%
Wijze van verdeling niet lesgevendende taken:	34%

Zo, dacht ik bij mezelf, daar kunnen we het mee doen! Stof genoeg voor pittige discussies in VVO-magazine. Ingezonden stukken van mensen die in de verdediging schieten, trotse artikelen over begeleidingsprogramma's voor nieuwelingen en minimaal een reactie van het VVO-bestuur.

Niets van dit alles.

Doodse stilte.

Hoe was dit mogelijk? Ik heb er lang over gepeikerd. Ineens wist ik het. Het **wat** is in het onderwijs belangrijker dan het **hoe**. Onderwijs gaat nog steeds over vakken.

Vakken hebben een hoog **wat**-gehalte.

Wat moet je gelezen hebben?

Wat moet je onderzoeken?

Wat moet je uit je hoofd kennen?

Een enkeling probeert onderwijs te laten gaan over het vormen van leerlingen tot mensen die een waardevolle bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren. Dat is niet alleen een kwestie van **wat**, maar ook een kwestie van **hoe**.

Hoe moet je toepassen **wat** je moet weten?

Hoe moet je leren **wat** er te leren valt?

Hoe verhoudt zich **wat** je geleerd hebt tot de wereld waarin je leeft?

In het onderwijs zijn we niet gewend aan **hoe**. Het '**wat**'-syndroom zit zo diep in ons, ook in onze hoedanigheid van manager, dat wij wel cursussen volgen over **wat** integraal personeelsbeleid inhoudt, maar verzuimen te vragen **hoe** we personeelsbeleid in de praktijk moeten brengen. We laten ons vertellen **wat** de criteria voor een goede schoolleider zijn en we weten precies **wat** sturen op resultaten is. Maar **hoe** we ervoor moeten zorgen dat al die kennis voor ons gaat werken. dat wordt ons niet verteld.

Docenten die uit onvrede met het management het onderwijs verlaten leggen een vraag neer over het **hoe**. Daar hebben wij kennelijk geen antwoord op.

Doodse stilte.

Misschien moet iemand dat boekje maar eens gaan schrijven: "De Geliefde Directeur, hoe u het wordt en hoe u het blijft",

¹⁾ Veronica Weusten: "De Geliefde Leraar, hoe u het wordt en hoe u het blijft", ISBN 90-9014091-3, te bestellen bij: info@weusten-hoornstra.nl.

²⁾ J.F.M. de Jonge en J.A. de Muijnck: "Waarom leraren de sector verlaten, onderzoek naar de uitstroom uit het primair en voortgezet onderwijs", te downloaden van www.sboinfo.nl.

Peter Broerse schrijft deze column op persoonlijke titel. Hij is sinds 2000 interim-rector. Van 1982-2000 was hij rector van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen.